

Wprowadzenie

Obszary wiejskie wnoszą znaczący wkład w dobrobyt i jakość życia społeczeństw, mogą także odgrywać kluczową rolę w rozwiązywaniu różnych problemów XXI wieku. Wykorzystanie ich potencjału zależy jednak w dużym stopniu od zdolności rządzących do radzenia sobie z nowymi wyzwaniami i szansami współczesnego świata. Myślenie o zarządzaniu obszarami wiejskimi jest pochodną procesów społeczno-ekonomicznych odnoszących się do funkcjonowania gospodarek państw, ale również sugestii i zaleceń podmiotów międzynarodowych jak np. Unia Europejska, Bank Światowy, OECD itp. Rozwój nowych koncepcji zarządzania publicznego, jak np. *governance* (współzarządzanie) jest także efektem poszukiwania mechanizmów przewyższania problemów społeczno-gospodarczych, których dotychczas nie udało się państwom narodowym skutecznie rozwiązać państwowym interwencjonizmem czy siłami rynkowymi.

Zmienia się charakter i sposób zarządzania publicznego. Sprawowanie władzy politycznej przestaje być już wyłączną domeną państwa narodowego i coraz częściej jest dzielone między państwowe (rządowe) i pozapaństwowe podmioty. Przejście od tradycyjnej formy rządów (*government*) do koordynacji działań zbiorowych (*governance*) dotyczy zatem sprawowania władzy publicznej i jednoczesnego włączania w proces zarządzania nowych aktorów społecznych. Przejawy tego zjawiska dostrzec można na wszystkich poziomach życia społecznego, tj. m.in. na poziomie międzynarodowym (np. w Unii Europejskiej), regionalnym oraz lokalnym (np. gminnym).

Oddajemy w ręce czytelników publikację będącą zbiorem artykułów, odnoszących się do zagadnień funkcjonowania władzy publicznej i zarządzania w gminach wiejskich, a także włączania w ten proces zarówno lokalnych jak i ponadlokalnych grup interesariuszy. Niniejszy tom Studiów Obszarów Wiejskich odzwierciedla obszary zainteresowań autorów pochodzących z kilku ośrodków naukowych: Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego. Dało to asumpt do zaprezentowania interdyscyplinarnego spojrzenia na problematykę współzarządzania na obszarach wiejskich. Dominują w nim dwa nurty rozważań bazujące na badaniach empirycznych. Pierwszy odnosi się do społeczno-demograficznej charakterystyki i aktywności władz lokalnych w zakresie komunikacji z mieszkańcami, tworzenia dokumentów planistycznych czy rozwiązywania lokalnych konfliktów. Drugi zaś do uwarunkowań prawnych, gotowości i uczestnictwa w procesach decyzyjnych różnych grup społecznych. Tom zamyka tekst poświęcony teoretycznym rozważaniom na temat inteligentnych wiosek, tj. podejścia dyskutowanego w polityce Unii Europejskiej, które znaczącą rolę przypisuje społecznościom wiejskim, tym samym wzmacniając ich rolę w lokalnym współzarządzaniu.

Dziękuję autorom za zaangażowanie w przygotowanie tekstów, żywiąc jednocześnie nadzieję na zainteresowanie Czytelników dotychczas rzadko poruszaną problematyką współzarządzania w gminach wiejskich w Polsce.

Małgorzata Marks-Krzyszowska